

som ifølge Svend Grundtvigs opfattelse ikke kunne være oprindelige adelsviser, kan være opstået på markedspladser i Middelalderen. Spørgsmålet er imidlertid, om der bag de viser, som kendes fra nu tabte skillingstryk, gemmer sig endnu ældre viser. En udførlig analyse af viserne og deres kilder vil fremkomme i værket *Nye veje til Folkevisen*, som imødeses med forventning.

Ligesom Vedels visebog fra 1591 er den foreliggende udgave anlagt som en brugsbog med noder, der kan synges og spilles. Viseforskeren Rita Pedersen har normaliseret teksterne (principperne fremlægges i et efterskrift) og omhyggelig tilrettelagt og harmoniseret melodierne. Det sidste er trods de bedste intentioner betænkeligt, eftersom skriveren ikke nedskrev melodierne til viserne, og de fortrinsvis er hentet fra nutids-traditionen. Syv af de 26 viser genfindes med melodi i forrige århundredes almu-etradition.

Jens E. Olesen

Kalundborgs historie. Bd. 3 Byens huse.

Udarbejdet af Jørgen Ganshorn m.fl. (Kalundborg Bibliotek, 1983). 490 s., 290,- kr.

Kalundborg planlægger en stor byhistorie på hele 4 bind. Nærværende er det først publicerede, en registrant over byens gamle huse. Indledningen er ret kort, da det er tanken, at konklusioner, analyser m.m. skal bringes i de øvrige bind. Nærværende skal derfor i denne sammenhæng opfattes som en materialesamling. Samtidig er bindet dog et led i den omfattende række af bygningsregistranter, der udsendes i disse år. For mange af disse bind har spørgsmålet været: Hvad skal registreres? I Århus udsendes i disse år tilsvarende bygningsregistranter, men her har man valgt at opdele byen i kvarterer og så beskrive byg-

ning for bygning – med andre ord, der laves en komplet bygningsregistrant. I Kalundborg har man valgt at gøre det anderledes. Her beskrives alle huse »inden for købstadsgrænsen 1660« – og det er jo næppe helt problemløst; men det kræver på den anden side lokal-kendskab for at vurdere rimeligheden i en sådan afgrænsning.

Efter en indledning på omtrent 70 sider med en kort historisk introduktion og beskrivelse af byplanens udvikling og hovedtræk af bygningshistorien følger den egentlige registrant. Til slut afrundes bogen med afsnittet terminologi, der opbygget som et leksikon giver gode informationer om den ofte meget specielle terminologi, der er knyttet til byggeriet. Bogen er naturligvis rigt illustreret, ikke blot med fotos, men også med fine tegninger af bygningsdetaljer.

Det bliver spændende at se, hvordan denne materialesamling vil blive udnyttet i fremstillingen af Kalundborgs bys historie.

Henrik Fode

Herrnhuter-Samfundet i Christiansfeld I-II. Redigeret af Anders Pontoppidan Thyssen og udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland, Åbenrå 1984. 791 s., ill., 260,- kr.

Brødremenigheden er en af de mest ejendommelige og omstridte af det 18. århundredes pietistiske bevægelser. Om menigheden i Christiansfeld foreligger med støtte af Forskningsrådet et stort og rigt illustreret to-bindsværk, som er resultatet af et tværfagligt arbejde om det herrnhutiske samfund. Projektet blev i gangsat i 1980, og der blev truffet aftale med forfatterne om udarbejdelse 1981-83. Redaktøren A. Pontoppidan Thyssen indleder værket med et større afsnit om det store og det lille herrnhutersamfund, derefter følger undersøgelser om